

МИТНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

КОЛОМІЄЦЬ Ганна

Київський національний університет імені Вадима Гетьмана

<https://orcid.org/0000-0003-2421-6773>

kolomiets.hanna@kneu.edu.ua

У статті розглядаються сучасні виклики митної безпеки України та визначаються стратегічні напрями її вдосконалення. Підкреслюється важливість митної безпеки як критично важливої складової національної безпеки держави, яка забезпечує захист економічних інтересів країни, сприяє зниженню рівня контрабанди, боротьбі з тероризмом та іншими транснаціональними загрозами. У сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації економіки значення митної безпеки значно зросло. Ефективне функціонування митних органів, аналіз та контроль показників митної безпеки мають вирішальне значення для забезпечення стабільності та національної і економічної безпеки держави. У статті проведено аналіз досліджень та публікацій, присвячених проблемам митної безпеки України, висвітлено основні теоретичні та методичні аспекти цієї категорії, окреслено її ролі у системі національної безпеки України. Авторка досліджує сучасний стан митної безпеки України, визначає основні виклики, що стоять перед митними органами, та пропонує практичні рекомендації щодо підвищення ефективності митної системи.

Основними викликами, що впливають на митну безпеку України, визначені пандемія COVID-19 та воєнне вторгнення росії в Україну. Стаття акцентує увагу на необхідності законодавчого врегулювання митних інтересів держави та інтеграції митної безпеки у загальну систему економічної та національної безпеки. Авторка також підкреслює важливість взаємозв'язку митної безпеки з фінансовою та зовнішньоекономічною безпекою.

Ключові слова: митна безпека, національна безпека, економічні інтереси, митна політика, зовнішньоекономічна діяльність, пандемія COVID-19, воєнне вторгнення, митні органи, законодавче регулювання, економічна безпека.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-37>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Митна безпека держави є критично важливою складовою загальної національної безпеки, оскільки вона забезпечує захист економічних інтересів країни, сприяє зниженню рівня контрабанди, боротьбі з тероризмом та іншими транснаціональними загрозами. В сучасному світі, де глобалізація та інтернаціоналізація економіки набули безпрецедентного масштабу, значення митної безпеки набагато зросло. Ефективне функціонування митних органів, аналіз та контроль показників митної безпеки має вирішальне значення для забезпечення стабільності та національної і економічної безпеки держави.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми митної безпеки України досліджувалися багатьма науковцями, серед яких відомі економісти та правознавці Бережнюк І.Г., Жаліло Я.А., Ківалов С.В., Кормич Б.А., Мельник В.М., Мунтіян В.І., Настюк В.Я., Новікова К.І., Пашко П.В., Паєнтко Т.В., Сандровський К.К., Саблук П.Т., Федосов В.М. та інші провідні фахівці. Водночас, деякі теоретичні та методичні аспекти митної безпеки залишаються недостатньо опрацьованими, що вимагає проведення додаткових наукових досліджень для вирішення конкретних питань. Так, Костяна О.В. досліджуючи категорію «митна безпека» визначає її ролі у системі національної безпеки України та аналізує основні складові митної безпеки й підходить до її трактування, що відповідають вітчизняному законодавству та поглядам провідних українських і зарубіжних науковців. Новікова К.І. в своїх роботах акцентує увагу на чинниках впливу на митну безпеку. Шевчук С.В. приділяє увагу переважно парадигмі митних інтересів. Наразі недостатньо наукових праць, які визначають взаємозв'язок митних інтересів, митної безпеки та національної безпеки України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є дослідження сучасного стану митної безпеки України, визначення основних викликів, що стоять перед митними органами, а також аналіз можливих напрямів вдосконалення системи митної безпеки. Для досягнення окресленої мети необхідно здійснити комплексний аналіз теоретичних основ, оцінити поточний стан митної безпеки в Україні шляхом аналізу показників митної безпеки та запропонувати практичні методи підвищення ефективності митної системи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Важливість митної безпеки полягає в тому, що вона виконує кілька ключових функцій. По-перше, митні органи забезпечують контроль над переміщенням товарів через державний кордон, що дозволяє запобігати незаконному ввезенню та вивезенню товарів, які можуть загрожувати національній безпеці. По-друге, митна безпека сприяє захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції та незаконного ввезення товарів, які можуть не відповідати встановленим стандартам якості та безпеки. По-третє, ефективна митна система забезпечує збір митних платежів, що є важливим джерелом наповнення державного бюджету.

В рамках митної безпеки України і митних інтересів важливе місце займають проблеми національної безпеки. Ці питання наразі займають одне з провідних місць у теорії адміністративно-правових наук і постійно перебувають у полі зору вчених, оскільки безпосередньо пов'язані з визначенням обсягу застосування засобів її забезпечення.

Проблеми забезпечення національної безпеки України, зокрема митної політики та митної безпеки, є надзвичайно важливими як з наукової, так і з практичної точки зору. Митна безпека є основним елементом економічної безпеки, митне право займає ключову позицію в системі права України, а постійний розвиток зовнішньоторговельних зв'язків і науково-технічного співробітництва з іншими країнами є одним із головних напрямків зовнішньої політики України.

Згідно з Митним кодексом України, державна митна політика включає сукупність принципів та напрямків діяльності, спрямованих на захист митних інтересів, забезпечення митної безпеки, регулювання зовнішньої торгівлі, захист внутрішнього ринку, розвиток економіки та інтеграцію України у світову економіку [1]. В той же час, ЗУ «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року № 964-IV визначає основні принципи державної політики, орієнтованої на захист національних інтересів і забезпечення безпеки особи, суспільства та держави від зовнішніх і внутрішніх загроз у всіх сферах життєдіяльності [2].

Митна політика спрямована на захист економічних інтересів і безпеки України, що підкреслює її важливу роль у державній політиці національної безпеки [3]. Державна митна політика є складовою частиною економічної політики країни. Митні інтереси України визначаються як національні інтереси, захист і реалізація яких здійснюються через державне митне управління. Таким чином, митна безпека означає захищеність митних інтересів України.

Митна справа завжди мала велике значення для розвитку безпеки країни, оскільки вона здійснюється в рамках митної політики, яка є одним із головних інструментів державного регулювання зовнішньоекономічних відносин, підтримки вітчизняного виробництва та захисту внутрішнього ринку.

Відповідно до законодавства України, державна митна справа базується на таких принципах: «виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень органів доходів і зборів України у здійсненні митних функцій; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон; спрощення легальної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; дотримання прав і законних інтересів осіб; заохочення добросовісності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються Митним кодексом» [1].

Ці принципи забезпечують ефективне функціонування митної системи України, сприяючи захисту економічних інтересів держави та національної безпеки. Вони створюють правові підстави для надійного митного контролю, який включає в себе комплекс заходів для попередження та виявлення контрабанди, незаконного переміщення товарів, боротьби з митними порушеннями та забезпечення збору митних платежів.

Державна митна політика має забезпечувати створення умов для сприятливого митного режиму, який підтримує розвиток зовнішньої торгівлі та економіки в цілому. Це включає впровадження сучасних технологій і методів управління, таких як електронне декларування, системи управління ризиками, використання скануючих пристроїв та інших інноваційних рішень, які підвищують ефективність і прозорість митних процедур.

Крім того, важливою складовою державної митної політики є міжнародне співробітництво в сфері митної справи. Україна активно бере участь у діяльності міжнародних митних організацій, таких як Всесвітня митна організація, а також співпрацює з митними службами інших країн для обміну інформацією, досвідом та кращими практиками. Це сприяє підвищенню ефективності боротьби з транснаціональними злочинами, такими як контрабанда наркотиків, зброї та інших небезпечних товарів.

Митна політика також повинна враховувати інтереси національних виробників, забезпечуючи захист внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції та незаконного ввезення продукції. Це досягається через введення відповідних митних тарифів, квот, а також інших заходів торговельної політики, які стимулюють розвиток вітчизняної економіки та підтримують конкурентоспроможність українських товарів на міжнародних ринках.

Отже, митна політика є невід'ємною складовою економічної та національної безпеки України. Її ефективне впровадження вимагає чіткого дотримання законодавчих принципів, використання сучасних технологій, міжнародного співробітництва та врахування інтересів національних виробників. Лише за таких умов можливо забезпечити належний рівень митної безпеки, який сприятиме стабільному економічному розвитку країни та захисту її національних інтересів.

Принципи митної політики обумовлюють об'єкт митної безпеки – митні інтереси держави, на захист яких вона спрямована. На даний момент в Україні відсутнє чітке законодавче визначення митних інтересів та їх переліку, що є досить негативним явищем. Це створює проблему на державному рівні, оскільки неможливо однозначно визначити та окреслити поняття "митна безпека", що знижує ефективність заходів, спрямованих на її забезпечення. Для подальшого аналізу звернемося до європейського законодавства та думок науковців з цього питання [4].

За думкою П. В. Пашка, митні інтереси забезпечують як зовнішньоекономічну, так і митну безпеку, маючи певні відмінності.

До митних інтересів, що захищають зовнішньоекономічну безпеку України, яка є частиною економічної безпеки, належать:

- створення умов для активного розвитку суб'єктів господарювання та науково-технічного потенціалу країни;
- впровадження механізмів збереження і відтворення природних, трудових, інтелектуальних, енергетичних ресурсів на території держави, а також стимулювання їх ефективного використання в межах країни;
- заохочення підприємств до ефективної зовнішньо-економічної діяльності.

В той час, як до митних інтересів, що забезпечують митну безпеку України, відносять:

- створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, підтримка транзиту, прискорення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон;
- повне та своєчасне стягнення митних зборів, платежів та податків;
- наближення митного законодавства до міжнародних стандартів, розвиток міжнародного співробітництва в сфері митної справи;
- ефективна організація боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил;
- недопущення ввезення на територію держави товарів з недобросовісною конкуренцією та товарів, використання яких становить загрозу здоров'ю населення;
- недопущення ввезення продукції з низьким морально-етичним контекстом, що пропагує міжнаціональні конфлікти, сепаратизм тощо [5].

К. І. Новікова вважає, що серед основних митних інтересів України можна виділити наступні:

- створення умов для лібералізації зовнішньої торгівлі;
- запобігання контрабанді та порушенням митних правил;
- вдосконалення митного законодавства України відповідно до міжнародних і європейських стандартів;
- прискорення товаро- та пасажиропотоку через митний кордон;
- забезпечення споживчого ринку якісними іноземними товарами та недопущення ввезення небезпечних для здоров'я людей товарів [6].

С.В. Шевчук акцентує увагу на необхідності розмежування митних інтересів держави та інших учасників зовнішньоекономічної діяльності [6]. Важливо зазначити, що митна політика України має бути всеохоплюючою і враховувати інтереси як держави, так і інших учасників митних відносин. Для досягнення цієї мети митне законодавство України пропонує широкий спектр регуляторних заходів. Економічна діяльність держави базується на дотриманні національних митних законів і міжнародних договорів, підписаних Україною. Держава надає підприємцям свободу у веденні зовнішньої торгівлі, вимагаючи при цьому дотримання законодавства. Основні положення митної політики повинні забезпечувати не лише захист митного кордону України, але й її внутрішнього ринку.

Інтереси держави в митній сфері чітко окреслені: це розвиток економічної системи, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, створення та функціонування ефективної митної системи, а також захист митного кордону. Захист цих інтересів є ключовим для збереження незалежності та територіальної цілісності країни. Для забезпечення захисту цих інтересів держава повинна вживати активних заходів, зокрема, у боротьбі з контрабандою, яка завдає значної шкоди економіці і становить загрозу національній безпеці.

Крім того, митна політика України передбачає і фіскальні інтереси – стягнення мит та митних платежів, та контроль за своєчасністю їх справляння (рис.1).



Рис. 1. Частка митних платежів у доходах державного бюджету та у податкових надходженнях, %.

Джерело: складено автором за відкритими даними [8].

Наочний аналіз показує, що обсяг митних платежів складає більше ніж 30% доходів державного бюджету та половину податкових надходжень. Але ряд зовнішніх та внутрішніх факторів, які прямо або опосередковано вплинули за останні сім років на митну безпеку України змінили пропорції останніх років. Частка митних платежів у доходах держбюджету та у податкових надходженнях загалом зменшувалась з 2017 по 2022 рік, з найбільшими зниженнями у роки найбільших криз (пандемія та війна) (табл.1).

Таблиця 1.

Зміна частки митних платежів за період 2017-2023 роки, %.

Рік	Частка митних платежів в доходах бюджету, %	Зміна (%) від попереднього року	Частка митних платежів (%)	Зміна (%) від попереднього року
2017	39,96	-	50,56	-
2018	39,88	-0,20	49,11	-2,87
2019	37,39	-6,25	46,88	-4,54
2020	33,68	-9,93	42,58	-9,16
2021	38,44	14,14	45,03	5,76
2022	17,36	-54,85	33,19	-26,31
2023 (6 міс)	18,02	3,79	40,01	20,56

Джерело: складено автором за відкритими даними [8].

Фактори впливу на зміну частки митних платежів можна розділити за періодами суттєвих змін: з 2020 року по 2021 рік; з 2022 року по теперішній час. Так, у 2020 році спостерігалось значне зниження частки митних платежів, що пов'язано з глобальною економічною кризою через пандемію COVID-19. Закриття кордонів, обмеження на міжнародну торгівлю та зменшення економічної активності вплинули на зменшення обсягів митних платежів. У 2021 році, після деякого послаблення обмежень і відновлення економічної активності, частка митних платежів зростає, що відображає поступове відновлення економіки.

У 2022 році різке зниження частки митних платежів було пов'язане з повномасштабним вторгненням росії в Україну. Військові дії, руйнування інфраструктури, переміщення населення та економічна нестабільність суттєво вплинули на обсяги міжнародної торгівлі та митні надходження.

У 2023 році спостерігається незначне зростання частки митних платежів, що може свідчити про певну адаптацію економіки до умов війни та стабілізацію митних надходжень.

Ці фактори суттєво вплинули на економічну ситуацію в Україні та відповідно на показники митних платежів та митної безпеки в цілому. Одним з таких показників є рівень митного навантаження на імпорт, як відношення митних платежів до обсягу імпорту, та на економіку в цілому, як відношення митних платежів до номінального ВВП (рис.2).

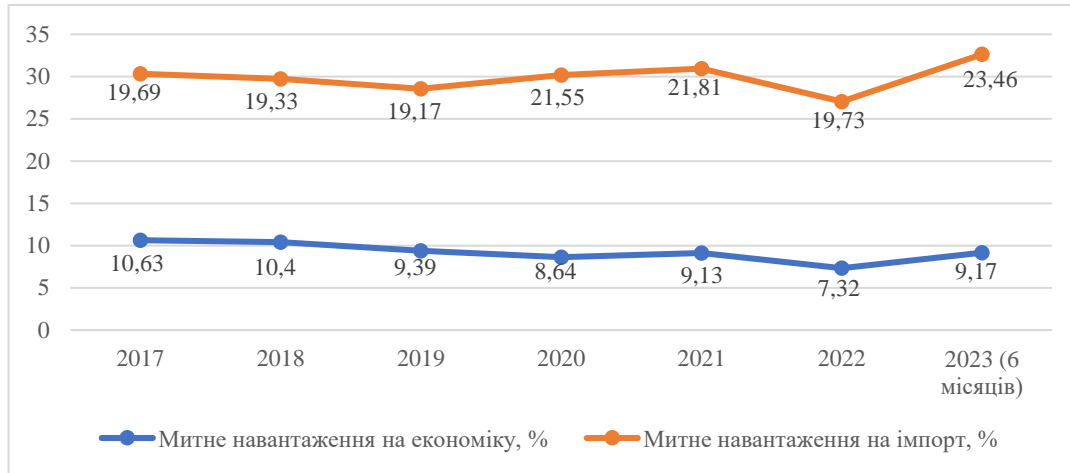


Рис. 2. Динаміка митного навантаження на імпорт та економіку в цілому, %

Джерело: складено автором за відкритими даними [8]

Аналіз зміни митного навантаження на імпорт та економіку в цілому за період з 2017 по 2023 рік демонструє значні коливання, зумовлені різними економічними та політичними факторами. У 2017 році митне навантаження на економіку становило 10,63%, тоді як на імпорт - 19,69%. У 2018 році спостерігається незначне зниження обох показників, що свідчить про стабільний економічний стан країни та відсутність серйозних зовнішніх шоків: митне навантаження на економіку знизилася до 10,4%, а на імпорт – до 19,33%.

У 2019 році продовжилося зниження митного навантаження на економіку до 9,39%, що вказує на позитивні структурні зміни в економіці та на ефективні заходи з лібералізації митної політики, пов'язані з поступовою євроінтеграцією. Однак, митне навантаження на імпорт знизилася лише незначно до 19,17%, що свідчить про стабільність у митному регулюванні імпорту.

У 2020 році пандемія COVID-19 спричинила значний вплив на економіку, що відобразилося в подальшому зниженні митного навантаження на економіку до 8,64%, проте митне навантаження на імпорт, навпаки, зросло до 21,55%. Це зростання пояснюється введенням додаткових митних тарифів на підакцизні товари для захисту національних виробників та зміною структури імпорту, де частка товарів з вищими митами зростає. У 2021 році, з відновленням економічної активності після першої хвилі пандемії, митне навантаження на економіку зросло до 9,13%, що свідчить про поступове повернення до докризового рівня економічної діяльності. Митне навантаження на імпорт також зросло до 21,81%, вказуючи на збільшення обсягів імпорту.

2022 рік став переломним через воєнне вторгнення росії в Україну, що спричинило значне зниження митного навантаження на економіку до 7,32%, оскільки військові дії, руйнування інфраструктури та зменшення економічної активності різко знизили обсяги міжнародної торгівлі. Митне навантаження на імпорт також знизилася до 19,73%, відображаючи падіння обсягів імпорту через порушення логістичних ланцюгів та обмеження імпортних можливостей.

У першій половині 2023 року спостерігається значне зростання митного навантаження на економіку до 9,17%, що свідчить про адаптацію економіки до нових умов і стабілізацію митних операцій. Митне навантаження на імпорт зросло до 23,46%, що вказує на збільшення обсягів імпорту та на чергове підвищення митних ставок для деяких категорій підакцизних товарів.

Аналіз динаміки митного навантаження на імпорт та економіку в цілому показує, що ці показники є чутливими до зовнішніх економічних та політичних шоків, таких як пандемія та війна. Ці фактори значною мірою визначають рівень митного навантаження та відображають загальну економічну ситуацію в країні та потребують регулюючих заходів в митній політиці для підтримки митної безпеки економіки в цілому та товаровиробника, як основного джерела надходження основного обсягу платежів бюджету.

Пріоритетом зовнішньоекономічної політики повинні стати інтереси національних виробників. Вони є найбільшими платниками податків, підтримують здорову економіку та забезпечують зайнятість у ринковій економіці. Зрозуміло, що інтереси виробників у різних секторах економіки можуть відрізнятись, тому відповідні урядові інституції повинні докласти зусиль для забезпечення рівних можливостей для захисту своїх прав та інтересів усім суб'єктам господарської діяльності. Водночас, вплив економічних сил суспільства на прийняття законодавчих актів і рішень виконавчої влади сприяє розвитку різних галузей права, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, ми доходимо висновку, що митна безпека є складною категорією, що вимагає чіткого визначення та переліку митних інтересів держави. Для досягнення цього важливо закріпити такий перелік інтересів на законодавчому рівні, оскільки наразі він відсутній. Митна безпека є невід'ємною частиною економічної безпеки держави, яка, своєю чергою, є складовою національної безпеки. Роль митної політики у державній політиці національної безпеки визначається її завданням забезпечувати економічні інтереси та безпеку України.

Хоча у вітчизняній практиці економічна безпека на державному рівні не виокремлює митну безпеку як окрему частину, зв'язок між економічною та митною безпекою є очевидним, оскільки стан захищеності митних інтересів безпосередньо впливає на економіку. Об'єктом митної безпеки виступають митні інтереси держави, які сприяють як зовнішньоекономічній, так і митній безпеці.

Варто також наголосити на особливо тісному зв'язку митної безпеки з такими складовими економічної безпеки, як фінансова та зовнішньоекономічна.

Подальші дослідження варто спрямовувати на розроблення методологічних аспектів митної безпеки, які повинні бути відображені в митній політиці. Процес формування такої митної політики вимагає врахування багатьох важливих факторів суспільного життя, основними з яких повинні бути: рівень соціального розвитку суспільства; економічна та політична ситуація в країні та рівень правової культури як громадян, так і суб'єктів господарювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Митний кодекс України: Закон України. Верховна Рада України. Офіц. вид. Офіційний Вісник України. 2022. № 2173 – IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 №964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №39. – Ст. 351.
3. Пашко П. В. Методологічні проблеми регулювання митної безпеки / П. В. Пашко // Митна політика та актуальні проблеми економічної та митної безпеки України на сучасному етапі : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 23 листоп. 2007 р.). – Дніпропетровськ : Акад. мит. служби України, 2008. – С. 8–13.
4. Костяна О.В. Митна безпека: її сутність і місце в системі національної безпеки держави. Бізнесінформ. №11, 2020. С. 76-82. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-76-82>
5. Пашко П. В. Митні інтереси та митна безпека / П. В. Пашко // Митна справа. – 2007. – № 3 (51). – С. 7–14.
6. Новікова К.І. Глобалізаційні виклики митній безпеці держави. Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки». 2012, №4. С.174-180. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-4-2012/174-180.pdf>
7. Шевчук С. В. Аналіз теоретико-методологічних підходів визначення поняття «митні інтереси». Економіка та держава. 2018. № 10. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2018.10.42>
8. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua>

REFERENCES

1. Customs Code of Ukraine: Law of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine. Official publication. Official Bulletin of Ukraine. 2022. No. 2173 – IX [Electronic resource]. – Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. On the Foundations of National Security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 19, 2003, No. 964-IV // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. – 2003. – No. 39. – Art. 351.

3. Pashko P.V. Methodological problems of regulating customs security / P.V. Pashko // Customs Policy and Current Problems of Economic and Customs Security of Ukraine at the Present Stage: Materials of the International Scientific and Practical Conference (Dnipro, November 23, 2007). – Dnipro: Academy of Customs Service of Ukraine, 2008. – P. 8–13.
4. Kostiana O.V. Customs Security: Its Essence and Place in the System of National Security of the State. Business Inform. No. 11, 2020. P. 76-82. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-76-82>
5. Pashko P.V. Customs Interests and Customs Security / P.V. Pashko // Customs Affairs. – 2007. – No. 3 (51). – P. 7–14.
6. Novikova K.I. Globalization Challenges to the Customs Security of the State. Bulletin of Zaporizhzhia National University. Series "Economic Sciences". 2012, No. 4. P. 174-180. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-4-2012/174-180.pdf>
7. Shevchuk S.V. Analysis of Theoretical and Methodological Approaches to the Definition of the Concept "Customs Interests". Economy and the State. 2018. No. 10. P. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2018.10.42>
8. State Budget Portal for Citizens. URL: <https://openbudget.gov.ua>

STATE CUSTOMS SECURITY: CURRENT CHALLENGES AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT

KOLOMIETS Hanna

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

The article examines the current challenges of Ukraine's customs security and identifies strategic directions for its improvement. It emphasizes the importance of customs security as a critically important component of national security, which ensures the protection of the country's economic interests, reduces smuggling rates, and combats terrorism and other transnational threats. In the modern context of globalization and internationalization of the economy, the significance of customs security has greatly increased. The effective functioning of customs authorities, analysis, and control of customs security indicators are crucial for ensuring the stability and national and economic security of the state. The article provides an analysis of research and publications on the problems of customs security in Ukraine, highlights the main theoretical and methodological aspects of this category, and outlines its role in the national security system of Ukraine. The author examines the current state of Ukraine's customs security, identifies the main challenges facing customs authorities, and offers practical recommendations for improving the efficiency of the customs system.

The main challenges affecting Ukraine's customs security are identified as the COVID-19 pandemic and the Russian invasion of Ukraine. The article emphasizes the need for legislative regulation of the state's customs interests and the integration of customs security into the overall system of economic and national security. The author also highlights the importance of the interconnection between customs security and financial and foreign economic security.

Keywords: customs security, national security, economic interests, customs policy, foreign economic activity, COVID-19 pandemic, military invasion, customs authorities, legislative regulation, economic security.